

Dombóvári János

SÁTORALJAÚJHELY ELSŐ MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJÁRÓL

A PARLANDO 2025/5. száma LAUDÁCIÓK rovatában olvashattunk arról, hogy a 35 éves Lavotta János Kamarazenekar, valamint alapító művészeti vezetője MAGYAR ÖRÖKSÉG díjat vehetett át a fővárosi Ráday Házban. Az írás a díszünnepség részletes programja mellett ismerteti Szecsódi Ferenc laudációját, valamint az együttes archívumából kép- és videó mellékleteket is láthatunk-hallhatunk.

A teljes cikk az alábbi linken visszanezhető:

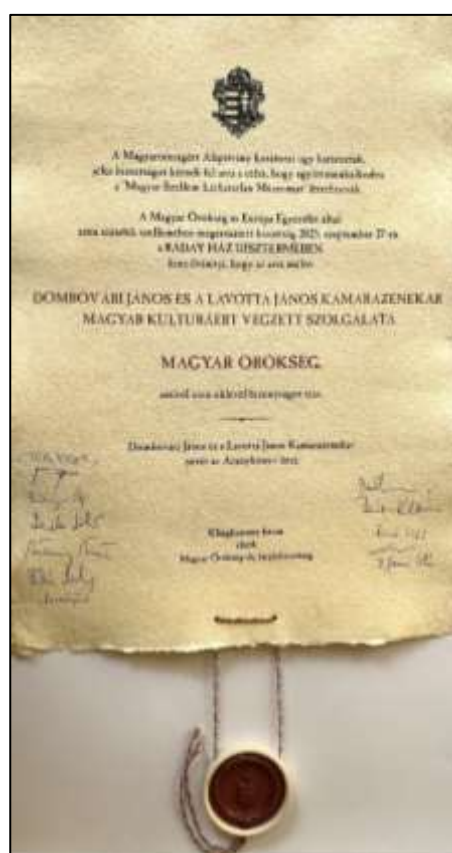
<https://www.parlando.hu/2025/2025-5/Lavotta.pdf>

A díj, amely egyúttal a nemzeti összetartozás érzését is hivatott erősíteni, létrehozása óta a 113. átadó ünnepséggel eddig 788 kitüntetett részesült a világ magyarságának "Szellemi Becsületrendje" elismerésben.

Mit érdemes tudni a Magyar Örökség díjról?

Farkas Balázs, Fekete György és Makovecz Imre javaslatára a Magyarországért Alapítvány kuratóriuma hozta létre 1995-ben, s amelynek gondozását 2003-tól a Magyar Örökség és Európa Egyesület (MÖEE) vette át azzal a feladattal, hogy a magyar értékeket a jelen számára felmutassa, valamint az utókornak azokat megőrizze. A díj azon magyar intézményeknek, csoportoknak adható, akik tevékenységükkel hozzájárultak a magyar kultúra, gazdaság, sport, tudomány, vagyis a magyar társadalom erkölcsi, szellemi felemeléséhez. Ezek együttesen alkotják a magyarság „láthatatlan szellemi múzeumát”.¹

A díjazottak imponáló névsora (1995–2025), akik közül most csak a zeneművészet-népzene kategória Magyar Örökség díjasait sorolom, büszkeséggel tölthet el minden magyart: *Kodály Zoltán, Budai Ilona, Fischer Anni, Simándy József, Farkas Ferenc, Debreceni Református Kollégium Kántusa, Szokolay Sándor, Botka Valéria, Csányi László, Melis György, Vargyas Lajos, Bárdos Lajos, Halmos Béla, 100 tagú Cigányzenekar, Bangó Margit, Ferencsik János, Muzsikás együttes, Sebestyén Márta, Balázs Árpád, Durkó Zsolt, Záborszky József, Szent István Király Zenekar, Kallós Zoltán, Bartók Béla, Lajtha László, Rajeczky Benjámín, Berecz András, Dohnányi Ernő, Ádám Jenő, Domokos Pál Péter, ELTE Bartók Béla Énekkara és Egyetemi Koncertzenekara, Török Erzsébet, Vásáry Tamás, Ferencz Éva, Rácz Aladár, Haáz-család és a Szentegyházi*

¹ A kitüntetést odaítélő díjbizottság elnöke az indulástól 2000-ben történt államfővé választásáig Mádl Ferenc, majd Hámori József, 2022-től pedig Dr. Klinghammer István térképész, professor emeritus, az MTA rendes tagja látja el az elnöki tisztséget. Az első díjkiosztásra 1995. december 21-én a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében került sor. A díj történetének első öt évében 1945 utáni teljesítményeket díjazott a Bírálbizottság. A következő – jelenleg is tartó – időszakban az időbeli határ a XX. század elejéig, illetve esetenként a kiegyezésig nyúlik vissza.

Böszörményi Gergely és a bíráló bizottság egy része...

Gyermekfilharmónia, István, a király, Maczkó Mária, Lutheránia Énekegyüttes, Kamp Salamon, Kodály Zoltán Ének-Zenei Általános Iskola, Gimnázium és Zeneiskola, Szabó Dénes, Cantemus Gyermekkórus, Pro Musica Leánykar, Andor Ilona, Magyar Állami Operaház, Pécsi Kamarakórus, Tillai Aurél, Csángómagyar népi kultúra, Kecskeméti Kodály Iskola, Kobzos Kis Tamás, Gulyás György, Debreceni Kodály Kórus, Kormorán együttes, Szabó Helga,

Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola, Budavári Mátyás-templom ének- és zenekara, Tardy László, Kóka Rozália, Zeneakadémia, Békéstarhosi Zeneiskola, Röpülj Páva mozgalom, Vass Lajos, Csík zenekar, Bozay Attila, Cseh Tamás, Böszörményi Gergely, Tungsram Kodály Zoltán Férfikara, Ghymes együttes, Herencsár Viktória, Angelica Leánykar, Czigány György, Nyisztor Ilona, Balázs János, Sapszon Ferenc, Erkel Ferenc, Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara, Vikár-család, Veszprémi Liszt Ferenc Kórustársaság, Fővárosi Énekkar, Honvéd Férfikar, Eősze László, Kaláka együttes, Faragó Laura, Gulyás Dénes, Szent Efrém Férfikar, Pál István „Szalonna” és bandája, Marosszéki Kodály Zoltán Gyermekkar, Tolcsvay László, Balogh Kálmán és Lukács Miklós, Cziffra György, Gárdonyi Zoltán, Misztrál együttes, Petrás Mária, Fasang-család, Hubay Jenő, Juhász Zoltán, Molnár Levente, Óbudai Danubia Zenekar, Gergely Ferenc, Nádasdy Iskola, Szélkiáltó együttes, Szvorák Katalin, Vujicsics együttes, Snétberger Ferenc és Snétberger Zenei Tehetség Központ, Gállné Gróh Ilona, Monteverdi Gróh Ilona, Krulik Zoltán és a Makám együttes, Kolozsvári Magyar Opera, Lovász Irén, Kocsis Zoltán, Réti József, Sebő Ferenc, Apagyi Mária és Lantos Ferenc, Téka együttes, L. Kecskés András, Dobszay László, Óbudai Népzenei Iskola, Tolcsvay Béla, Navratil Andrea, Dubrovay László, Dombóvári János és a Lavotta János Kamarazenekar, Solaris együttes.

Alig hihető, hogy a felsorolás teljes lesz valaha is, hiszen az ebből a névsorból még igen csak hiányzó, a Magyar Örökség díjra szintén érdemesek közül a fentiek többszörösét is meg

Díjazottak az első sorban

lehetne nevezni. Így hát a bírálóbizottságra a jövőben is fontos feladat vár, hogy a nemzetet megtartó, magyar örökséget gyarapító tevékenységeket a jövőben is szoros figyelemmel kísérje.

Lavotta János Kamarazenekar a díjátadó ünnepségen

A Magyar Örökség díj kitüntetettjeinek kiválasztása az alulról építkező demokrácia elvén és gyakorlatán alapszik: mindenkinek módjában áll díjra javasolni az általa érdemesnek tartott személyt, együttest, intézményt, teljesítményt. A beérkezett írásos állampolgári javaslatokat az egyesület titkára az ún. „Ezüstkönyv”-ben tartja nyilván. Az Ezüstkönyv tulajdonképpen egy számítógépes adatbázis, nyilvános, bárki számára megtekinthető.

A Magyar Örökség díj bírálóbizottsága² kizárólag az írásban beérkezett javaslatokból választja ki a díjazandókat. Évente négy-, 2025-től két alkalommal, kulturális műsor keretében, esetenként hét-hét díjat osztanak ki.³

Az Ezüstkönyvbe került állampolgári javaslat...

A LAVOTTA JÁNOS KAMARAZENEKAR az amatőr muzsikálás több évtizedes sátorlajújhelyi hagyományát folytatva jött létre 1990-ben. Tagjai hangszeres tanárok, magas osztályú növendékek, valamint zenei pályán tanuló diákok, hallgatók Zemplén térségéből, két és fél évtizede pedig felvidéki (Nagykapos, Nagymihály), kárpátaljai (Ungvár, Munkács, Beregszász) vonósokkal egészült ki a kamarazenekar.

Megalakulásuk óta kiemelt céljuk, hogy megismertessék, népszerűsítsék a 19. századi magyar verbunkos-zenét, amelynek egyik úttörője a zempléni földben, Tállyán nyugvó verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, színházi karmester, házitanító Lavotta János (1764–1820). A kamarazenekar már megalakulásakor feladatot kapott a Nemzeti Filharmónia, majd átszervezése után a Filharmónia Kelet-Magyarország KHT. programjában is. Az együttes hat éven át volt a kiránduló koncertek, barokk- és kuruc vacsoraestek résztvevője a Rolla János és

² Bíráló bizottság tagjai 2024-től: B. Kovács István történész, muzeológus; Béres Klára kommunikációs igazgató, a Béres Alapítvány elnöke; Böszörményi Gergely lemezkiadó, a MÖEE elnöke; Dr. Deák Ernő történész, a Bécsi Napló főszerkesztője, az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Szövetségének elnöke; Demeter László muzeológus, könyvkiadó; Dr. Csikány Tamás nyugállományú dandártábornok, hadtörténész, egyetemi tanár; Dr. Gazda István tudománytörténész, kutatóintézeti igazgató; Jelenczki István filmrendező, képzőművész, a MMA rendes tagja; Novotny Zoltán újságíró, sportriporter; Dr. Ódor László művelődéstörténész, egyetemi tanár; Pál István (Szalonna) népzeneész, a Magyar Állami Népi Együttes művészeti vezetője; Sára Ernő grafikus művész, akadémikus, a MMA rendes tagja; Sipos Endre festő- és grafikusművész, tanár, művészetfilozófus; Dr. Solymosi-Tari Emőke zenetörténész, a MMA rendes tagja, a Művészetelméleti Tagozat vezetője; Dr. Sótonyi Péter tanszékvezető, egyetemi tanár, az Állatorvostudományi Egyetem rektora, az MTA doktora; Takaró Mihály József Attila-díjas magyar író, irodalomtörténész, tanár; Dr. Tardy János geográfus, egyetemi tanár, a Magyar Természettudományi Társulat ügyvezető elnöke; Dr. Tulassay Tivadar orvos, gyermekgyógyász, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja; Vincze László Tb. elnök: papírmerítő mester, a Vinczemill Kft. ügyvezetője

³ A díj nem jár pénzjutalommal, a díjazott eredményeit oklevélben örökítik meg, amelyet 1999 óta kis arany díszjelvény egészít ki. A kitüntetettek egy merített papírból készült díszes oklevelet kapnak, valamint egy jelvényt, amely a magyar Szent Koronát ábrázolja.

A Magyar Örökség és Európa Egyesület, valamint a Magyar Örökség díj fő támogatója az Agrárminisztérium és a Hungarikum Bizottság, kiemelt támogatói pedig Schmitt Pál, Magyarország korábbi köztársasági elnöke, az Állatorvostudományi Egyetem, valamint az ugyancsak Magyar Örökség díjas Vincze László és Fiai Papírmerítő Műhely.

Régi Zeneakadémián

karmesternek az első tíz év eredményeiért, különös tekintettel az első Lavotta-CD (1995) elkészítéséért – az egykori sátorlajújhelyi tanítvány, a németországi Rastatt város volt zeneigazgatója, Molnár Pál karmesteri tevékenysége alapozta meg, aki nyári kurzusok alkalmával kitűnő pedagógiai érzékkel pontosságra, igényes munkára, magasabb művészi színvonal elérésére ösztönzött. Az együttes hazai és külföldi koncertjei mellett 2000 és 2005 között három verbunkos CD-felvétel elkészítésében közreműködött, valamint ő vezényelte a Lavotta János Kamarazenekart Bónis Ferenc Széchenyi-díjas zenetudós, az Erkel Ferenc Társaság alapító-elnöke által vezetett gyulai történelmi hangversenyen 2004. március 15-én is, amelyet a Bartók Rádió élő adásban közvetített. Az együttes szakmai elismerései közé tartozik a 2008-ban Kőszegen, a XV. Országos Kamarazenekari Fesztiválon kapott fődíj, amelyet Kostyál Kálmán Kossuth-díjas hegedűművész, a zeneakadémiai zsűri elnöke⁴, a következőképpen indokolt: „*A Lavotta János*

J.S. Bach d-moll kettősversenye Rolla Jánossal

Lukin Lászlóval Pozsonyban

Kamarazenekar mind a műsorválasztás, mind a szólista produkció és zenekari teljesítmény vonatkozásában a Találkozó legkiemelkedőbb teljesítményét nyújtotta...”

Szecsődi Ferenc Liszt Ferenc-díjas hegedűművész, a Szegedi Egyetem Zeneművészeti Karának professor emeritusa, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, a kamarazenekarnak a magyar zeneszerzők – Bengráf Józseftől Farkas Ferencen át Ligeti Györgyig – verbunkos műveit több évtizede népszerűsítő tevékenységét ismerte el azzal, hogy az általa szervezett Magyar Hegedű Ünnepe az együttes verbunkos összeállításait 2016 óta a Pesti Vigadóban már négy alkalommal mutathatta be a fővárosi közönségnek.

A zenekar tagjai nem minden napi élményként élték meg azt, amikor egy-egy zenemű megszólaltatásakor neves szólistát kísérhetnek. Ilyen életre szóló emléket jelent – a teljesség

⁴ A zeneakadémiai zsűrinek Kostyál Kálmán mellett Devich Sándor és Devich János voltak tagjai

Nagyváradon

Lavotta-szvitjét Farkas Ferenc, 2008-ban pedig Szokolay Sándor SZAVAK, – Nagy Gáspár azonos című versének felhasználásával – a Magyar Nyelv Múzeuma avatására komponált rapszodikus művének ősbemutatóján a Lavotta János Kamarazenekart, valamint Zemplén Egyesített Kórusát maga a szerző vezényelte.

Mindannyiszor szükség van Lavotta és kora zeneszerzőinek, továbbá a reformkor, a nemzetté válás nagy zenei vonulatainak bemutatására is, hogy ország-világ számára

Kassán

Deregyő, Dobóruszka, Galánta, Kassa, Királyhelmece, Ladmóc, Nagykapos, Nagyszombat, Pozsony, Pusztafödémes, Tiszacsérnyő, Töketerebes, Zemplén (SK); Beregszász, Lemberg, Munkács, Nagyszöllős, Ungvár (UA); Érsemjén, Nagykároly, Nagyszalonta, Nagyvárad, Szatmárnémeti (RO); Alsóőr (A); a németországi Bréma, Hoya, Leeste, Rastatt, valamint a hollandiai Franekker, Leuvaarden közönségéhez is eljutott már. A hangversenyek sikeréhez bizonyára hozzá járult az együttes csellistájának, Fehérné Sulyok Éva gondolatgazdag, kompetens zenei ismertetője, valamint a

igénye nélkül – a Lavotta Elemér (Stockholm) cselló-, Rolla János, Szomora Tibor hegedű-, Kassai István zongora-, Szatmári Zsolt klarinét-, Andrij Karpyak (Lemberg) fuvolaművésszel, valamint Gregor József operaénekesssel megélt muzsikusi kapcsolat. Az együttes azonban saját tagjainak szólólistái teljesítményeire a legbüszkébb.

Az évtizedek során az együttest jó sorsa Kossuth-díjas zeneszerzőkkel is összehozta. A kamarazenekar előadásában Sátoraljaújhelyen 1994-ben a közönség soraiban hallhatta

Beregszászon

megismerhetővé válják a magyar verbunkos-zene. Még a 90-es évek közepén, az egyik turné alkalmával Pozsonyban, a Kossuth-díjas író Dobos László, a kamarazenekarnak mintegy útravalóként szánta biztatását: „Vigyétek világgá ezt a zenét!” Azóta a magyar romantika Európa szerte ismert zenei stílusa a Lavotta János Kamarazenekar közvetítésével – az anyaországon kívül elsősorban a Kárpát-medencében – Borsi,

Nagyszalontán

Munkácsi várban

zenekar tagjainak a történelmi muzsikához illő korhű öltözéke is.

A Lavotta János Kamarazenekar MAGYAR VERBUNKOS ZENE címmel eddig kiadott tizenkét CD-felvételük év szerint: 1995; 2000; 2004; 2005; 2006; 2010; 2012; 2015; 2016, 2017, 2020, 2024. Tartalmuk konferenciákon is bemutatott, a magyar zenetudomány által számon tartott, néhányuk a NKA Zeneművészeti Kollégiuma támogatásával is megjelent kiadványok. A Megyei Értéktárban is

szereplő Lavotta János Kamarazenekar a Magyar Verbunkos Zene-sorozatával, a klasszikus verbunkos stílusnak, mint magyar zenei örökségnek bő három évtizede egyik leghűségesebb ápolója, népszerűsítője a Kárpát-medencében.

Az együttesnek 2003-ban Sátoraljaújhely Város Önkormányzata PRO URBE – díjat adományozott.

Borsod-Abaúj Zemplén Vármegye Közgyűlése a 25 éves Lavotta János Kamarazenekar magas színvonalú művészi munkáját, zenei közművelődési tevékenységét 2015-ben ALKOTÓI DÍJ odaítélésével ismerte el.

A kamarazenekar megalapítása óta művészeti vezetője, koncertmestere: Dombóvári János.

Nagykaposon

DOMBÓVÁRI JÁNOS hegedű-mélyhegedű tanár, emeritus iskolaigazgató (1987–2018), Lavotta-kutató, 1989-ben Lavotta Jánost az akkori Állami Zeneiskola névadójának választotta.

Pesti Vigadóban

Alapítványt, majd Lavotta János-díjat (1991) hozott létre. Az MTA Zenetudományi Intézet pedagógus-ösztöndíjasaként (1991–1993) három éven keresztül kutathatta Lavotta kéziratos verbunkos műveit. Ennek eredményeként Pusztafedémestől Tállyáig címmel 1994-ben megjelent Lavotta Jánosról szóló monográfiája, rá egy évre pedig elkészült, nemcsak a kamarazenekar-, hanem a magyar lemezkiadás első Lavotta CD-je. A

kutatás során a kéziratos művek között hiánytalanul vehette kezébe két füzetben Lavotta húsz, feltehetően pedagógiai céllal szerzett hegedűduóját, amelyek először CD-én (2012), majd közreadásával a Zeneműkiadó, valamint a Neuma Kottakiadó gondozásában jelentek meg 2014-ben.

Lavotta- és a verbunkos-zene iránti tudományos érdeklődés fenntartására 1990-től – elsősorban minden kerek születési, valamint halálozási évforduló emlékére – Sátoraljaújhelyen,

Szecsődi Ferenc laudációja

Tályán, Széphalmon zenetudományi konferenciát szervezett, a legutolsót 2024-ben, a verbunkos-szerző születésének 260. éve tiszteletére. Harminc év konferenciáinak verbunkos előadásait 2020-ban tanulmánykötetben jelentette meg **LAVOTTÁTÓL KODÁLYIG**. Zempléni verbunkos konferenciák (1990–2020) címmel.

Munkájának elismeréseként a Magyar Ezüst Érdemkereszt (2018) viselője, a Magyar Művészeti Akadémia Életút-díjasa (2022), a Magyar Kultúra Lovagja (2024).

A díjátadó ünnepség felemelő ceremóniája

Az egyesület Szervezeti és Működési Szabályzata részletesen határozza meg az ünnepség rituáléját, amelyet a Himnusz és a Szózat eléneklése foglal keretbe. Böszörményi Gergely egyesületi elnök köszöntője után a díjak átadása⁵ szertartás szerűen követték egymást.

Esetünkben mielőtt elnök úr mielőtt felkérte *Béres Klára* Úrhölgyet a Bírálóbizottság döntésének ismertetésére, a Lavotta János Kamarazenekart hívta az előadótérbe, hogy *Lavotta Szigetvár ostroma*⁶ című programzenéjével szórakoztassák a nagyszámú hallgatóságot.

Béres Klára: A beérkező állampolgári javaslatok közül az ötödik díjat Dombóvári Jánosnak és a

Lavotta János Kamarazenekarnak ajánlotta a Bírálóbizottság. Megkérem Szecsődi Ferenc hegedűművészt, professor emeritust a rövidített méltatás ismertetésére.

A laudáció elhangzása után Béres Klára az alábbi szöveget olvasta fel: *A bizottság a Magyar Örökség kitüntető címre tett javaslatot azért, hogy Dombóvári János és a Lavotta János Kamarazenekar bekerüljön a „Magyarság Láthatatlan Szellemi Múzeumába”.*

Böszörményi Gergely: Dombóvári János és a Lavotta János Kamarazenekar tevékenysége Magyar Örökség, nevüket az Aranykönyv őrzi. Ezt követően Béres Klárát a díj átadására, Dombóvári Jánost pedig a díj átvételére kérte fel.

A ceremónia zárásaként elnök úr ismét az immár Magyar Örökség díjas Lavotta János Kamarazenekart szólította, hogy az együttes előadásában *Rózsavölgyi Márk Vigadjunk!* című csárdása felcsendüljön.

Béres Klára, a díj átadója

⁵ Díjazottak: 1. Potápi Árpád János nemzetépítő szolgálatáért; 2. a Magyar Tudományos Akadémia 200 éves teljesítményéért;

3. a nagybányai Teleki Magyar Háznak a magyar kultúráért végzett szolgálatáért; 4. Szakács Imre László festőművész életművéért; 5. Dombóvári János és a Lavotta János Kamarazenekar magyar kultúráért végzett szolgálatáért;

6. Szakály Sándor történelmi munkásságáért; 7. a Solaris együttes magyar progresszív rock képviselőjéért.

⁶ Lavotta: Szigetvár ostroma tételei: Tanácskozás – Ostromzaj – Végbúcsú – Ima – Harctérre rohanás

A mintegy két órás ünnepségről videofelvétel készült, amely az alábbi linken megtekinthető:
<https://youtu.be/hBAyh6i60FQ>

Zárszó

Itthoni muzsikus körökben természetesen nagy az öröm, hogy ezentúl Zemplén egykori vármegye székhelye – amelynek szomszédságában a Nagyságos fejedelem világra jött, s ott, ahol a széphalmi Mester, és születésük okán a turini Remete, valamint a világpolitikai tényezővé vált gróf Andrássy Gyula küzdöttek a nemzet szabadságáért, a magyar nyelv megújításáért – Magyar Örökség díjat tudhat magáénak. A Magyar Nyelv Városa címmel a közelmúltban kitüntetett Sátoraljaújhely a Dombóvári János és a Lavotta János Kamarazenekar részére megítélt díjjal vélhetően felkerül a Kárpát-medence zenei térképére. Ne feledjük, a nemzetté válás szimbólumává lett, s az együttes, valamint művészeti vezetője által közkinccsé tett magyar zenei stílus, a verbunkos, „*segít magyarrá lenni, segít magyarnak maradni, segít Európában helytállani.*”⁷

A kamarazenekar a verbunkos-szerzők un. kismestereit – Bengráf, Bihari, Csermák, Lavotta, Rózsavölgyi – műveikkel együtt állhatatosan népszerűsítő muzsikálása során a harmincöt év alatt szinte egyé forrt alapítójával, s mindezek eredménye, hogy nemzeti önazonosságot erősítő, az összetartozás élményét gazdagító művészi munkájuk immár Magyar Örökség.

Zemplénben szeretjük gyakran idézni a mi Kazinczy Ferencünket:

"Ha valamely ösvényen elindultunk, szép rajta fényvel haladni s a legfőbb pontig eljutni..."

SOLI DEO GLORIA, hogy ezt a "legfőbb pontot" a jövőben is magunk előtt tologathatjuk...

Díjazottak a laudátorokkal

⁷ Szabolcsi Bence: A magyar zenetörténet kézikönyve. Budapest: Zeneműkiadó, 1955. 41.

